

Wat te doen met een prima kernwapen?

De sekretaris-generaal van de NAVO, onze oud-minister Luns, en andere NAVO-officials, lijken wat verbaasd over de reactie van het publiek op de neutronenbom. De voorlichting moet verbeterd worden, zeggen ze, en dan zal men wel tot de konklusie komen, dat de bezwaren geen hout snijden. Een prima produkt moet toch benut worden? Het moet toch aantrekkelijk zijn dat men een binnengedrongen leger kan vernietigen op een manier die voor de te beschermen bevolking weliswaar catastrofaal is, maar minder catastrofaal dan bij gebruik van de oudere typen atoombommen? Als je eenmaal besloten hebt tot demonische middelen, is het toch fijn dat die middelen een beetje minder demonisch worden?

Het is duidelijk welke gedachtengang hier achter zit. Ten eerste moeten de kernwapens niet worden teruggedrongen, maar integendeel verbeterd met alle mogelijkheden die de techniek daarvoor beschikbaar heeft. Ten tweede moeten we bereid zijn om ze echt te gebruiken en ze niet alleen maar in voorraad houden om te zorgen dat de vijand niet met kernwapens kan beginnen. Wapens die alleen maar fungeren in een wederzijdse afschrikking zouden immers niet bruikbaar gemaakt hoeven te worden. Een betere bruikbaarheid verlaagt de atoomdrempel.

De met nadruk gegeven verzekering dat ook voor gebruik van de neutronenbom de hoogst persoonlijke toestemming van de Amerikaanse president nodig zal zijn, doet hieraan niets af. Immers zo'n beslissing zal in ijltempo genomen moeten worden als de conventionele wapens van de NAVO een vijandelijke opmars niet tegen kunnen houden. De vijand zal namelijk ook wel eens gehoord hebben van de „flexibele response”, de NAVO methodiek, waarin eerst de conventionele wapens, dan de taktische atoomwapens en tenslotte de strategische kernwapens aan bod komen en er zal hem alles aan gelegen zijn om een succesvol verzet met atoomwapens te voorkomen, zo nodig door eigen atoomwapens in te zetten. De beslissing zal daarom in vreedstijd al moeten klaar liggen in de vorm van een zorgvuldige analyse, waarin voor- en nadelen worden afgewogen. De Amerikaanse militaire deskundigen zullen van te voren moeten afspreken wat de mogelijke situaties kunnen zijn, waarin ten behoeve van de militaire voordelen de verwoesting van Europa kan worden aanvaard. Daarmee wordt de beslissing van de president een automatisme dat net zo goed aan een computer kan worden overgelaten. In zo'n automatisme zal gebruik van een kernwapen des te eerder aan de orde komen naarmate het minder verwoesting geeft. Daarom brengt de neutronenbom zo'n beslissing dichterbij. Door de neutronenbom wordt voor de Russen het mogelijke gebruik van kernwapens geloofwaardiger, zo zegt men. Dat zal wel zo zijn, maar wij van onze kant zullen ook onze mening over kernwapens moeten gaan baseren op de geloofwaardigheid

van hun gebruik, zeker als we de neutronenbom accepteren. Die maakt het idee van een atoomoorlog in Europa realistischer.

Moeilijk vraagstuk?

Men is gewend de bewapeningsaffaire op te dienen als een moeilijk vraagstuk met vele aspecten, die elk voor zich zorgvuldig bestudeerd moeten worden, wat in feite vaak betekent dat men de beslissingen geduldig voor zich uit schuift totdat er een situatie ontstaat waarin ze haast als vanzelf tot stand komen. Voorbeelden van deze benadering ziet men ook weer in de eigenlijk niet gewenste, maar per ongeluk onvermijdelijk geworden discussie over één van de vele aspecten van de kernwapenvernieuwing, de invoering van de neutronenbom. In de notitie van de ministers Stermerdink en Van der Stoep, die zij op 22 oktober 1977 publiceerden als voorbereiding van de hoorzitting in het parlement, wordt voortdurend geaccentueerd dat het om een bijzonder complex vraagstuk gaat. Meteen al in de inleiding heet het: „Het gaat bij de oordeelvorming niet om een geïsoleerd probleem, maar om de gehele samenhang van politieke, militaire, psychologische en andere factoren”. Het hele stuk hangt verder aan elkaar van uitdrukkingen als „enerzijds wel, anderzijds niet”, „nog niet te beoordelen”, „vraagstuk dat zeker verder zal moeten worden besproken”, „geen exact meetbare bewijzen te leveren (Sic!)”.

Illustratief voor de wolligheid van de argumentatie is het volgende stukje proza: „Voor de Nederlandse regering zal bij de beoordeling steeds zeer zwaar wegen het streven naar terugdringing van de rol van kernwapens. Dit betekent niet dat elke modernisering op het gebied van de taktische nucleaire wapens moet worden afgewezen. Het betekent zeker wel, dat een modernisering of invoering van een nieuw nucleair wapen, gericht op een vroeger gebruik of op een uitbreiding van het wapenarsenaal in elk geval met dat streven strijdig zou zijn. Voor andere vormen van modernisering van taktische nucleaire wapens zal de al dan niet wenselijkheid zorgvuldig moeten worden afgewogen en moeten worden getoetst aan de algemene aspecten van wapenbeheersing naast de reeds genoemde aspecten van de atoomdrempel en de afschrikking”.

Het is onbegrijpelijk dat dit soort gemeier – waar je in een studentenscriptie een dikke rode kras door zou halen – aan onze parlementariërs kan worden aangeboden als voorlichting over de neutronenbom.

Grondvraag

Is dat dan geen ingewikkelde zaak? Natuurlijk wel, als je tenminste precies wilt weten hoe groot de kans is dat de Russen ook zo'n ding zullen gaan maken. Als je nauwkeurig wilt vaststellen of de Russen zich alleen maar afgeschrikt of ook bedreigd voelen. Als je mathematisch exact wilt uitrekenen hoeveel groter door de neutronenbom de kans wordt dat een konflikt in Europa ontstaat in een atoomoorlog. Maar daar gaat het niet om. Je

Prof.
Röli
scha
cultu
disk
gep
een
verv
kom

Oud
Stoe
„On
soor
park
wor
als v
neut
(foto